

Wárágã sīlé 'bá Ībūrānīyā gá rĩ 'banî rĩ

Yēsũ ndē mālāyíkā kí āmbōgō sī rá

¹ Ándrá ídu rĩ sī Ādróná jọ ìjọ pâlé wēwē rú gērĩ ndú-ndú sī āma áyíṗìkà 'baní nābīya 'bā rù sī, ² wó ụ'dú āsīṅá gá 'dī kí agâlé ru ri ìjọ jolé ĩ'di 'bā Ngópì rù sī, 'dī Ngópì ĩ'di 'bā pēlé adrujọ āko pírí 'bā drīlẹ ru rĩ 'i, āzıla ĩ'di rù sī Ādróná 'bā āko pírí ỳnọkù gá 'dī kí. ³ Ādróná Ngópì 'dī ĩ'di dīzā lērēlērē Ādróná drī i'dalẹpi rĩ 'i, i'da Ādróná āmgbā 'bā gbīyā, āzıla ĩ'di āko pírí kí tāmbalẹpi ìjọ ĩ'di 'bā jolé ũkpō ĩ'didrị gá rĩ sī 'i. Ādróná Ngópì 'dī ĩ'diní ìjọ ỳnzí trūjọ 'bo rĩ vúlẹ gá ri dó Ādróná Ūkpó 'Dìṗì ỳnzílẹ ỳnzī 'bū gá rĩ 'bā drī āndá rĩ gá. ⁴ Ìjọ 'dī sī, acá dó āmbógó ru āndānī ndē mālāyíkā kí rá cécé rù Ādróná 'bā ìdrīlẹ ĩ'diní rĩ 'bā ndēlẹ āmbōgō sī rá rĩ áni.

⁵ Ỉlū mání, Ādróná jọ ándrá mālāyíkā íngō ní ìjọ 'dī rá la nī:

“Mi mâ Ngópì 'i,

āndrū má acá mí Átépi rú?” †

Jōku jọ vā,

“Ma adru ĩ'di 'bā Átépi,

āzıla ĩ'di dó mụ adrulẹ mâ Ngópì?” †

† 1:5 Zābūrī 2:7 † 1:5 2 Sáműwẹlī 7:14; 1 Ìjọ Súrú drī 17:13

6 Ādróná la mu ĩ'di 'bā Ngópì Kāyú rī tì āpēlé ũnókú gá 'dólé 'bo, jọ,

“Lē mālāyíkā pírí Ādróná drī 'bā ĩnzī kí ĩ'di 'i.”

7 Wó ñjọ ĩ'di 'bā jolé mālāyíkā kí drī gá rī jọ,

“Má idé mālāyíkā kí ālúkúkú áni,
āzila ātí'bó ĩ'didrī kí ācí 'bā idrakátì áni.” †

8 Wó Ngópì drī gá jọ,

“Ādróná, úmvúke mídrī la mu adrulé jã 'dã,
āzila ñjọ ñjã kpì rī la adru gbéréke ũpì āni
míní sī Súrú mídrī drī cejó rī áni.

9 Ilē ñjọ kpì rī áyú āzila ígã ñjọ ũnzí rī úmgbé,
ñjọ 'dī sī, Ādróná, Ādróná mídrī ũ'bã mi 'bã
míní adrujó ĩ'ba abe 'dī kí drīlé gá,
ĩ'di 'bã ími drī gá ādu āyīkō drī ũsūjó rī sī.”

*†

10 Ādróná jọ vã,

“Í'dóná gálé, Úpí la, í'bã ándrá ũnókú ĩndú mi 'i,
āzila 'bū ĩ'di āzì drīm vú mídrī gá rī 'bã idélé
rī 'i.

11 Kí ĩlīkī rá, wó mi ace mi 'i,
kí de rá cécé bōngó sūlé sūsū rī áni.

12 Mi mu kí tralé cécé bōngó áni,
mi mu kí 'belé ásé gá cécé bōngó delépi rá
rī 'bejó ásé gá rī áni.

Wó mi ace ími vúñá sī,
āzila mi mu u'álé jã 'dã.” †

13 Ādróná jọ mālāyíkā íngō ní,

“Íri áma drī āndá gá 'dã,

† 1:7 Zābūrī 104:4 * 1:9 ñjọ jolé ĩ'di 'bã ími drī gá ādu āyīkō
drī ũsūjó rī sī rī 'bã ífí, “Ādróná fē Ngópì ní ārútáná sī u'ájó āyīkō
sī.” † 1:9 Zābūrī 45:6-7 † 1:12 Zābūrī 102:25-27

kpere mání méré'ó' bá mídrî kí 'bã agá
ími pálé gá"? †

¹⁴ Mālāyíkā pírí adru kí úrindí tì ãpèlé amùlépi
ãzì ngalépi 'bá Ādróná 'bã mùlé palé rī 'banî ku
yã?

2

Bìlè-ìndú liná sī ìjọ arejó

¹ Ìjọ 'dī sī, lē ã'bã ãma ásì ùkpó ru ìjọ arejó,
ìjọ mgbã ãmaní arelé 'bo rī drī gá, ìjọ 'bã agba
rú sī ãma ku. ² Ā'dusīku ìjọ ándrá mālāyíkā 'bã
kí jolé rī drī adru mgbã ùkpó ru, wó ìjọ 'dī izajó
ãzila arejó la ku rī drī ándrá drīrima mgbã la ìsù,
³ ãma icó apalé íngoní-íngoní ru ãdrī ìjọ patáná
ãmbógó 'dī 'bã áni rī 'bã ìjọ 'bã ápārākā rú? 'Dī
patáná Úpí 'bã ándrá ìjọ la azijó drīdrī nī rī 'i,
ãzila acá ãma rú 'dólé 'bá ándrá ìjọ 'dī arelépi
Úpí tì gá sī rī 'bã rù sī. ⁴ Ādróná nze vā ãmaní
vú la ícétáná kī sī, ìjọ ùsūtáná ru 'dī kī sī, ãzila
tálí wēwē rú 'dī kí abe ãzila fētáná Úrindí Ālá rī
drī ì'di 'bã awalé ì'di 'bã lētáná sī rī sī.

Yēsū ì'di ãma drī ce ídri gá nī

⁵ Ādróná ù'bã mālāyíkā kí ùnókú ãmaní ìjọ jojó
drī la gá amùlépi 'dī 'bã drīlé ru ku. ⁶ Wó ìjọ sīlé
rī 'bã ãzì gá 'bá ãzì nze ìjọ vú,
"Bá ì'di ã'di 'i míní ìjọ ùrājó drī la gá,
ngótí 'bádrī ì'di íngoní ru míní tã la mbajó?
⁷ Í'bã Yēsū vùrùlé mālāyíkā kí vùlé gá sáwã were
sī,

† 1:13 Zābūrī 110:1

ifē ĩ'diní dīzā Ūpī drī gá rī 'i āzıla ĩnzītáná
drī gá rī,

⁸ āzıla í'bā āko pírí kí ĩ'di pálé gá." †

Ādróná ní āko pírí kí 'bājó ĩ'di pálé gá rī sī, āko
āzı́ Ādróná 'bā a'belé ĩ'didrī ku la 'dáyū. Wó
ú'dí'da āndre kí āko pírí kí ĩ'di pálé gá rī gá ku.
⁹ Wó Yēsū āma ndrelé rī Ādróná 'bā ándrá ĩ'di
vūrúlé mālāyíkā kí vúlé gá, ú'dí'da úsu ĩ'di drī
gá dīzā Ūpī drī 'i, ĩnzītáná trū ā'dusīku ĩsú ūcōgō
drā sī rá, ĩjó 'dī sī ásı́ ĩgbē Ādróná drī sī Yēsū 'bā
ŭ'bī drā 'bā ājı́ 'bá pírí 'bā ĩjó sī.

¹⁰ Āko pírí kí Ādróná āni, āzıla ũ'bā āko pírí
kí ĩ'di 'bā ũkpó sī. ĩjó 'dī sī, Ādróná idé ĩjó
ŭniyambamba la ĩ'di 'bā Yēsū 'bājó ālá ru ĩ'diní
ŭcōgō ĩsújó rī sī rī sī, cécé Yēsū 'bā anzı́ wēwē rú
Ādróná drī kí ajı́jó dīzā ĩ'didrī agá āzıla kí pajó
rī áni.

¹¹ Yēsū 'bá kí 'bālépi ālá ru rī āzıla 'bá ĩ'di 'bā
'bālé ālá ru rī kí abe āfū kí 'bá ālu rú, Átépi ĩ'di
pírí ālu. ĩjó 'dī sī, idé dó sī drīnzá sī 'bá kí umvejó
ĩ'di 'bā ádrı́pıka rú ku. ¹² Jọ vā Ādróná ní,
"Ma mu ĩmi rú ŭlūlé mâ ádrı́pıka 'dī 'banı́,
āzıla ma mu úngó ĩmi rú ĩcújó rī kí ngolé
ŭ'bı́ ru tralépi rī kí drı́lé gá." †

¹³ Jọ vā,

"Ma mu áma ásı́ 'bālé Ādróná drī gá." †

Āzıla jọ vā,

"Ma 'dō, anzı́ Ādróná mínı́ fēlé mádrı́ rī kí abe."

†

† 2:8 Zābūrı́ 8:4-6 † 2:12 Zābūrı́ 22:22 † 2:13 Īsáyā 8:17

† 2:13 Īsáyā 8:18

14 Anzi 'bā kí adrujó ʊru' bá āzá trū āzila ārí trū rī sī, Yēsū acá vā ĩ'bā āzī ru, uja dó sī 'bā ũkpō drā drī gá rī rulépi rī ũkpó kóru 'dī Sītānī 'bā ĩjó ũsólépi rī 'i, 15 āzila ũtrū 'bā pírí ũrī drā drī 'bā umbélé átí'bó ru ídri ĩ'badrī agá 'dī kī. 16 ĩjó 'dī sī, mgbā rī gá Yēsū amú mālāyíkā kí āzā kolé la ku wó drīlẹ Īburaħīmū drī kī. 17 ĩjó 'dī sī, ú'bā dó ĩ'di adrujó cécé ĩ'di 'bā ádrípika āzila ámvópika kí áni ĩnzītáná ru gērī pírí sī, 'bā acá dó sī átáló āmbógó āndānī ásī ĩgbẹ āni āzila ā'ītáná drī āzī Ādróná drī ngalépi, āzila ĩjó ũnzí 'bā 'badrī kí idélépi rī rú. 18 Ā'dusīku Yēsū 'bā mgbā rī 'bā alijó ũcōgō agá sī sáwā ĩ'di ũ'bijó rī sī rá rī sī, icó dó 'bā ũ'bīlẹ rī kí āzā kolé rá.

3

Yēsū ndě āmbōgō sī Mūsā rá

1 ĩjó 'dī sī, āmā ádrípika āzila ámvópika ālá Ādróná 'bā umvelé sūrú ĩ'didrī 'bū gá rī alelépi 'dī, ĩ'bā ā'ītáná ĩmidrī Yēsū Ūpígóná ru rī drī gá āzila átáló āmbógó āndānī āmaní i'dalé āma tị sī rī 'i. 2 Ā'dusīku, Yēsū are ándrá Ādróná ĩ'di tị āpélépi rī tị rá, cécé Mūsā 'bā Ādróná tị arejó sī āzī ngajó jó Ādróná drī agá pírí rī áni. 3 Yēsū ĩsú rúkuma ndě Mūsā rá, cécé 'bá jó sīlépi rī 'bā rúkuma ĩsúlé ndě jó 'bā mgbā ĩ'diní sīlé nī rī rá rī áni. 4 Ā'dusīku jó pírí kí āko 'bá 'bā sīlé nī, wó āko pírí kí Ādróná 'bā kí nī. 5 Mūsā ándrá átí'bó Ādróná tị arelépi jó Ādróná drī agá pírí rī, āzila ri ĩjó vú nzelé ĩjó Ādróná 'bā mulé jolẹ drīlẹ gálẹ rī kí drī gá. 6 Wó Kúrísītō ĩ'di cécé Ngótí ā'ītáná

trū 'bá Ādróná drī 'bā 'dīpī rú rī, āma dó bāsī
'bá ī'didrī kī, ādrī ásī 'bā ūkpó ru, āma dó sī āma
ūnū āfó sī āma ásī 'bājó ī'dī drī gá rī sī.

'Bá bīlẹ-īndú lijó ā'ītáná ākō sī rī

⁷ Ījọ 'dī sī, cécé Úrindí Ālá rī 'bā jolé ĳjọ sīlé rī
agá rī áni,

“Āndrū ĳdrī Ādróná 'bā ụ'dúkọ are rá,

⁸ ī'bā ĳmi ásī ūkpó ru

cécé ĳminí idélé ụ'dú ĳminí Ādróná tị gajó úmgbé
rī sī rī áni ku,

ụ'dú sáwā ụ'bītáná drī āngū kōtórō rú rī agá
'dā sī rī áni.

⁹ Āngū ándrá ĳmi áyípika 'bā kí áma ụ'bījó,
āzila ndre kí ĳjọ mání idélé ílī kālī sụ 'dī agá
rī kí rá.

¹⁰ 'Dī bāsī ĳjọ áma ásī 'bā azájó ūmbā sī anzi 'dī
kí ĳjọ sī rī 'bá sáwā 'dā agá rī abe rī 'i,
āzila ájọ rá, “Bá 'dī 'bā kí ásī ĳjọ mání jolé rī
kí drī gá ku,

āzila gā kí áma tị arelé úmgbé.’

¹¹ ĳjọ 'dī sī, ūmbā mádrī sī ána ūyō cí,
'Icó kí filé āngū mádrī avíjọ rī agá ku.’ ” †

¹² Má ádrípika āzila má ámvópika ā'ītáná agá
'dī, ĳmi adru mīfī trū ĳmi āzī ālu la 'bā adru ásī
ūnzí, āzila ásī ā'ītáná kóru sī ru ujájó Ādróná
ídri rī a'be jọ rá la ku. ¹³ Wó ĳmi ūnmī ĳmi ásī

ụ'dú pírí cécé ī'di adrulé ụ'dú umvelé Āndrū rī
'bání, 'bá āzī 'bā ásī 'bā mba rú ĳjọ ūnzí sī ku.

¹⁴ ĳjọ 'dī sī, ādrī adru ā'ītáná trū kpere āsīná gá,
ásī 'bājó ūkpó ru Ādróná drī gá ándrá āmaní

† 3:11 Zābūrī 95:7-11

ã'ĭjò la drīdrī i'dóná gá rī áni āma mu píri āko Kúrísītō drī kí alelé. ¹⁵ Cécé tá ĭjò sīlé rī 'bā jolé rī áni,

“Āndrū, ídrī Ādróná 'bā ụ'dúkó are rá,
ī'bā ĩmi ásí ũkpó ru,

cécé ándrá ĩmi áyíṗika 'bā kí Ādróná tị gajó
úmgbé rī sī rī áni ku.” †

¹⁶ 'Bá ándrá ụ'dúkó Ādróná drī arelépi rá āzila Ādróná tị galépi úmgbé rī kí ándrá ã'di kí yā? Adru kí 'bá píri ándrá Músā 'bā iyálé angájó āngū Mīsīrī drī agâlé rī kí ku yā? ¹⁷ Ādróná ti ándrá ũmbā ílī kālī sū ã'di abe yā? Adru 'bá ĭjò ũnzí idélépi Ādróná 'bā ụ'dílé ī'bā āvū kí sī u'dejó āngū kōtórō rú rī agá rī kí ku yā? ¹⁸ Āzila Ādróná na ũyō ũkpó ru ã'di be ī'baní sī fijó āngū ī'didrī avíjò rī gá ku, adru kí 'bá ī'di tị gālépi rī kí ku yā? ¹⁹ ĭjò 'dī sī, āndre kí rá icó kí ándrá filé ku ã'ĭtáná ākō ī'badrī sī.

4

Ávīṅá Ādróná 'bā azilé aṣi-aṣi rī

¹ ĭjò 'dī sī, Ādróná aṣi āmaní fijó āngū ī'didrī avíjò rī agá rī tu drī pá cí 'dā 'baní, lē āma adru kí mīfī trū 'bá ázī 'bā ĩcē sī fijó āngū ī'didrī avíjò rī agá ku. ² Ā'dusīku úlū vā āmaní ĭjò mgbā rī rá, cécé lūlé ī'baní rī áni, wó ĭjò ándrá ī'baní arelé rī 'bā kí ī'di ụrōdrī kóru ã'dusīku 'bá ĭjò 'dā arelépi rī ã'ĭ kí ī'di ã'ĭtáná sī ku. ³ Ú'dí'da āma 'bá ã'ĭtáná

† 3:15 Zābūrī 95:7-8

trū 'dī āma mu filé āngū Ādróná drī avijó 'dā agá
 āma 'i cécé Ādróná 'bā jolé rī áni,
 “Ījọ 'dī sī, ūmbā mádrī sī ána ūyō cí,

‘Icó kí filé āngū mádrī avijó rī agá ku.’ ” †

Āzila āzị ĩ'di 'bā 'bụ kí 'bājó ụnọkụ be rī ukó
 ándrá nī. ⁴ Ā'dusīku ĩjọ sīlé rī agá Ādróná jọ ĩjọ
 ú'dú ázịrī rī drī gá ĩjọ 'dī kí sī, “Āzila ú'dú ázịrī
 rī sī avị dó āzị ĩ'di 'bā 'bụ kí 'bājó ụnọkụ be rī
 vúlé gá.” † ⁵ Āzila jọ vā ĩjọ ālu 'dī 'bā vúná ịdị,
 “Icó kí filé āngū mádrī avijó rī agá ku.” †

⁶ ĩjọ 'dī sī, ĩjọ 'dī ace 'bā gá 'dā 'bā áni, āngū
 Ādróná drī avijó rī ace drī 'bá āzị 'baní sī fijó rá,
 wó 'bá ĩjọ mgbā rī arelépí drīdrī rá rī ĩcē kí fijó
 ala gâlé rá ā'dusīku ĩ'bā kí Ādróná tị arejó ku rī
 sī. ⁷ ĩjọ 'dī sī, Ādróná pē ú'dú āzị ịdị, umve ĩ'di
 Āndrū, ú'dú āzị vúlé gá alìlépí 'bo 'dā kí agâlé jọ
 ĩjọ Dāwúđị tị gá sī, ĩ'di 'bā jolé bụkụ ĩ'didrī agá
 rī áni,

“Āndrū, ịdrī Ādróná 'bā ú'dúkọ are rá,

ĩ'bā ĩmi ásị ūkpó ru ku.” †

⁸ Yósūwā drī ándrá ĩ'baní ávịná fē rá, Ādróná
 icó ĩjọ āzị jolé vúlé vúlé ru ú'dú āzị avijó rī drī
 gá ịdị ku. ⁹ ĩjọ 'dī sī, ú'dú Sābátū drī avijó rī ace
 drī 'bá Ādróná drī 'baní cí. ¹⁰ Ā'dusīku 'bá filépi
 āngū ávịná drī Ādróná drī agá 'bo rī, ĩ'di vā avị
 āzị ĩ'didrī kí agá cécé Ādróná 'bā ándrá avílé āzị
 ĩ'didrī kí vúlé gá rī áni. ¹¹ ĩjọ 'dī sī, Lē āma ụ'bị
 kí ásị pírí sī fijó āngū ávịná drī 'dī agá, āma āzị

† 4:3 Zābūrī 95:11 vā vāsī 5 gá ụrụgá 'dī † 4:4 Í'dóná 2:2

† 4:5 Zābūrī 95:11 vā vāsī 3 gá ụrụgá 'dī † 4:7 Zābūrī 95:7-8

'bā ìcē ǎ'ítáná ãko sī mujó ala gâlé rī sī, cécé 'bá 'dā 'bā ǎzí kí ándrá idélé drī-ũnzī ì'badrī sī rī áni ku.

¹² ǎ'dusīku ìjọ ǎdróná drī gá rī ì'di ídri ǎzila ũkpó trū sị la ci cécé ménéná sị trū ìrī rī drī áni, ì'di ídri kí drīdrīñí awa úrindí be álọ ǎzila úsā ìfākā agá rī trū, ì'di ũrātáná 'bá ásị agâlé rī kí nī ìjọ ì'di 'bā lélé rī abe cé. ¹³ ǎko ǎzí zílẹ ǎdróná drīlẹ gá la 'dáyọ. ǎko pírí kí i'dá ì'di mífí gá tondọlọ, ì'di 'bá ǎma sī ìjọ ǎmadrī kí vú nzejó ì'di drīlẹ gá rī 'i.

Yésù ì'di átáló ǎmbógó ǎndânī ndélépi rá rī

¹⁴ ìjọ 'dī sī, ǎma adrujọ átáló ǎmbógó ǎndânī ndélépi rá 'dī Yésù Kúrísītō ǎdróná Ngọpì 'i, ì'di 'bā fíjọ 'bụ gá 'bo rī sī, lẹ ǎrọ kí ǎ'ítáná ǎmā kí i'dalé rī mgbemgbe. ¹⁵ Átáló ǎmbógó ǎndânī ndélépi rá ǎma ǎni 'dī nī ũkpó ǎkō ǎmadrī kí ìjọ rá, ǎ'dusīku alí ìjọ ǎma ỳ'bíjọ 'dī kí agá sī pírí rá, wó idé ìjọ ũnzí ku. ¹⁶ Lẹ ǎma asé kí ǎma úmvúke ǎdróná drī ásị ìgbẹ drī gá ásị ũkpó sī, ìjọ 'dī sī, ǎma dó sī ásị ìgbẹ ịsụ ǎzila ǎma dó sī ǎma ǎzā ko ỳ'dụ ǎma ì'di drī tējọ rī agá.

5

¹ Átáló ǎmbógó ǎndânī rī kí ála kí ǎpẹ angájọ 'bá kí agá ǎzila ála kí pẹ 'bá kí kẹjị gá ìjọ 'bá kí drīdrīñí gá ǎdróná be rī agá, kí pá tu ǎwā'dífô kí fējọ ǎdróná nī ǎzila ídétáná idéjọ ìjọ ũnzí 'badrī kí sī. ² ìjọ 'dī sī, ì'di 'bā vā adrujọ ũkpó kóru gẹrī wẹwẹ rú kí sī rī sī, icó adrulẹ ásị ìgbẹ sī 'bá ìjọ nílẹpi ku ǎzila 'bá ǎvīlẹpi gẹrī sī rá 'dī 'baní rá.

3 'Dī bāsī ĩjọ ĩ'di 'bā ĩjọ ũnzí ĩ'didrī kí idéjọ āzıla ĩjọ ũnzí 'bā āzı rī 'badrī kí idéjọ ídétáná sī rī 'i.

4 'Bá āzı ícọ ĩnzītáná 'dùlé 'bālé ĩ'di drī gá ku, lē Ādróná 'bā umve ĩ'di nī cécé ĩ'di 'bā ándrá Ārónī umvejọ rī áni. 5 Gẹrī ālu 'dī sī, Kúrísītọ 'dụ ándrá dīzā 'bālé ĩ'di drī sī acájọ átálọ āmbógọ āndānī rī rú cénī-cénī ku. Wó Ādróná jọ ĩ'diní,
“Mi má Ngọpị 'i,

āndrū má acá mī Átépị rú.” †

6 Ādróná jọ vā ĩjọ sīlẹ rī 'bā āzı gá rá,
“Mi átálọ jā 'dā rī 'i,

cécé Mēlẹkīzēdékī áni.” †

7 Ụ'dụ Yésū 'bā adrujọ ụnọkú gá ídri rī sī ri Ādróná zílẹ māmálá 'bājọ áwáná trū, mīndrẹ trū 'bá ālu ícólépi ĩ'di palépi drā agá rá rī drī, ru ándrá Ādróná ásı pírı sī āzıla Ādróná are ĩ'di rá.

8 Yésū 'bā táni ándrá adrujọ Ādróná Ngọpị 'i tí, cāndí ĩ'didrī agá sī ụnī Ādróná tị arejọ rá ĩjọ ĩ'di 'bā drīcijọ rī kí agá. 9 ĩ'di mụ ĩjọ 'dī kí 'bālẹ múké 'bo, Yésū acá dó 'bá ídri fēlẹpi 'bá kí sī ru pa jā 'dā rī rú drī kí pírı ĩ'di ti are, 10 āzıla Ādróná 'bá dó Yésū acájọ átálọ āmbógọ āndānī rī rú cécé Mēlẹkīzēdékī áni.

'Bá bīlẹ-ĩndụ líjọ 'bā a'be kí rú sī āĩtáná ku

11 Ma ĩjọ trū wēwē rú jolé Mēlẹkīzēdékī drī gá, wó ífı la ícẹjọ ĩ'di ĩjọ āzı ũkpó la, ā'dusıku ĩmi ĩjọ nīnájá 'bā adrujọ jā ĩni rī sī. 12 ĩjọ mgbā sī sáwā 'dī sī lē ĩmi adru 'bá 'bá kí imbálẹpi rī rú wó ĩlẹ drī vā 'bá āzı 'bā imbá ĩmi ĩjọ Ādróná drī sī ĩdị

† 5:5 Zābūrī 2:7 † 5:6 Zābūrī 110:4

yā? Īmi cécé anzi nírīṅá kí áni, ĩlě lésú āzıla ĩminí íná ũkpó rĩ najó rĩ kějĩ gá ĩlě lésú mvulé áyu. ¹³ 'Bá u'álépi lésú sī rĩ ĩ'di drī ngótĩṅá, ṣsú drī ímbátáṅá acájó 'bá kpĩ rĩ rú rĩ drī ku. ¹⁴ Wó íná ũkpó rĩ ĩ'di 'bá mbalépi rá rĩ 'bā āni, 'dī kí 'bá ĩjọ múké rĩ kí nīlěpi awa sī ĩjọ ũnzí rĩ be rá rĩ kí.

6

¹ ĩjọ 'dī sī, lě āma āsī kí ímbátáṅá āmaní ṣsúlé drīdrī Kúrísītō drī gá rĩ kī sī ku, āzıla lě āmụ kí ímbátáṅá fēlépi la āma sī zo mbajó ũkpó ru úrindí agá 'dī kī trū drī gá. Lě āma adru kí 'bá lēlépi la 'bá āzĩ 'bā imbá āma, ĩjọ ásĩ ujajó ĩjọ ũnzí a'bejọ āzıla ā'ītáṅá 'bājó Ādróná agá rĩ kí sī nī ku, ² ímbátáṅá bābũtízĩ drī gá, drī tĩṅá 'bá drī gá, angáṅá ídri drā agá rĩ āzıla ĩjọ lĩṅá ukólépi ku drīlě gálé rĩ ku. ³ Āzıla āmụ kí drī gá, ĩjọ 'dī āma mụlé idélé rĩ, Ādróná drī ā'ĩ la rá.

⁴ ĩ'di ĩjọ āzĩ ũkpó la 'bá ĩjọ Ādróná drī nīlěpi rá, āzıla fētáṅá Ādróná drī 'bũ gá rĩ 'bā ājĩ ũ'bīlěpi rá vā Úrindí Ālá rĩ aelépi ā'īlěpi la rá, ⁵ āzıla 'bá ĩjọ Ādróná drī 'bā ājĩ múké rĩ ũ'bīlěpi ráká, āzıla ũkpó ĩjọ ílĩ amúlěpi rĩ 'badrī abe. ⁶ 'Bá 'dī 'bā áni rĩ drī a'dé rá, ĩ'di ũkpó-ũkpó kí ajijó vúlé ásĩ ujajó ā'dusīku ĩjọ ĩ'bā āvījó rĩ sī kí Ādróná Ngọpĩ fē ipalé mūsālá'bā sī gá ĩdĩ-ĩdĩ āzıla ĩ'bā kí drīnzá fējó ĩ'dinĩ ũ'bĩ kí drīlě gá rĩ sī.

⁷ Ūnókú uzogó 'bā 'dijó drī la gá rĩ mvulépi ākónā sī ka múké rĩ áni, ĩ'di ũrōdrī ru 'bá ámvú sōlěpi rĩ nī ā'dusīku ĩ'di ásĩ ĩgbě Ādróná drī ṣsú.

⁸ Wó ũnókú drī du ũćíkí ru āzila āvāná ru, ũrōdrī la 'dáyū. Ī'di fi ũcōgō agá íjọ ĩ'di wájọ rá rī sī. Āsīná gá ála mu ĩ'di ivélé ācí sī.

⁹ Wó mâ wōrīkâ mání lélé ambamba 'dī, ādrī tání íjọ jọ 'dī 'bā áni, ā'bā ásí ĩmi drī gá. Āma ásí ũkpó ru āmā nǐjọ la rá patáná 'bā adrujọ ĩmi āni rī sī. ¹⁰ Ādróná 'bá íjọ lilepi piri ku la ku icó sī āzī mídrī āvīlé ku, āzila lētáná míní i'dalé íjọ ĩ'didrī agā sī 'bá ālá rī kí āzā kojó, kpere míní idélé ú'dī'da rī áni mujó drī gálé ru. ¹¹ Ālě ĩmi i'da ũndūwā 'bá lějọ 'dī kpere āsīná gá ā'dusīku íjọ ĩminí sī ásí 'bājọ rī dó sī ru i'da āndá-āndá ru. ¹² Ālě ĩmi adru ũvú ku, wó lě ĩmi ũbī 'bá ándrá ā'ítáná agá āzila ásí tēhā trū 'dī kí vú isú kí āko ándrá Ādróná 'bā azilé ĩ'baní rī rá.

Íjọ Ādróná 'bā azilé rī ĩ'di āndá

¹³ Ādróná la mu azipá azilé Ībūrahīmū ní 'bo, na ũyō íjọ ĩ'di 'bā azilé rī kí idéjọ rá. 'Bá āzī 'bā adrujọ ĩ'di drīlé gá ĩ'diní āndānī yu rī sī, na dó sī ũyō ĩ'didrī kí ĩ'di 'bā rú sī. ¹⁴ Ādróná jọ, “Ána ũyō ma míní sūsú wi ma míní drīlé kí fē wēwē rú cécé lēlēgó uru gá rī kí áni jōku cínákí mīrī tī gá rī áni.” † ¹⁵ Íjọ 'dī sī, Ībūrahīmū tē dó ásí ígbé sī, āzila isú dó íjọ Ādróná 'bā azilé ĩ'diní rī rá.

¹⁶ 'Bá kí ũyō na 'bá ĩ'baní āndānī rī kí rú sī, āzila ũyō la íjọ jolé rī fē pá tulé ũkpó ru āzila ĩ'di āgátā pírí kí fē ukolé rá. ¹⁷ Ā'dusīku Ādróná lě ándrá ũkpó ĩ'di āni ru ujalépi ku rī 'bā āzī 'bālě tondolo rú 'bá ĩ'di 'bā sī íjọ azijọ rī 'baní, icé íjọ la

---

† 6:14 Í'dóná 22:17

mudrī drī ī'di 'bā apalé ā'dī gâlê rī fējó ī'diní rī.
 5 Ú'dī'da āzítanā lē drīlê 'bá Léví drī acalépi átáló
 rú 'dī 'baní 'bá āko ālu mudrī drī rī trajó ī'badrī
 'dī ī'bā adrīpīka 'badrī drī kí tání adru drīlê
 āfūlépi Īburahímū rú rī kí. 6 Mēlêkīzēdékī 'bā
 tání adrujó Léví 'bā ílá ku tí, Īburahímū fē ī'diní
 āko ālu mudrī drī rá, āzila Mēlêkīzēdékī wi sūsú
 Īburahímū Ādróná 'bā azijó ī'diní rī nī. 7 Āzila
 ābānā kóru 'bá ĩmbíráná rī la 'bá āmbógó rī ní
 sūsú wi nī. 8 Ātalo āko ālu mudrī drī gá rī tralépi
 'dī kí 'bá drālépi drā-drā 'dī kí, wó Mēlêkīzēdékī
 ī'di ī'baní āmbógó ru āndānī ā'dusīku ī'di 'bā
 ngá ídri. 9 Āma icó vā jolé la 'dī 'bā áni 'bá
 Léví drī āko ālu mudrī drī tralépi 'dī kí fē kí āko
 ālu mudrī drī ī'bā áyīpī Īburahímū 'bā āko ālu
 mudrī drī fējó Mēlêkīzēdékī ní rī sī, 10 ā'dusīku
 Mēlêkīzēdékī la mu drī ufulé Īburahímū be 'bo,
 isú 'dī sī Léví āfū drī ūri Īburahímū drī agá ku.

Yēsū ī'di cécé Mēlêkīzēdékī áni

11 Ādróná drī ándrá 'bá lā 'bá kpī rú āzī ātalo
 angalépi ínátī Léví drī agá rī 'bā kí ngalé rī sī
 āzítanā Músā drī 'bā jolé rī áni, íjó ī'di 'bā lējó
 átáló ndú la 'bājó Mēlêkīzēdékī áni adru angájó
 ínátī Āronī drī agá ku rī ā'du íjó? * 12 Ujatáná drī
 adru āzī ātalo 'badrī kí agá cí, lē vā ujatáná 'bā
 adru āzítanā ātalo 'badrī kí agá cí. 13 'Bá íjó 'dī
 kí jojó drī la gá rī ī'di 'bá sūrú ndú gá la, āzila 'bá
 āzī ālu sūrú 'dā agá āzī ngalépi ālītārī gá átáló

* **7:11** Léví ī'di ándrá ínátī 'baní ātalo kí ūpējó ala gá rī 'i. Āronī
 ī'di ándrá átáló 'baní āpēlé ala gá drīdrī rī 'i.

ru la 'dáyū. ¹⁴ Ā'dusīku i'da tɔndɔɔ Ūpí āmadrī 'bā drīlé angá Yúdā agá, āzila ijó súrú 'dā drī gá rī sī Músā jɔ ijó átaló kí āfū súrú 'dā agá la drī gá ku. ¹⁵ Ijó āma jolé rī i'di tɔndɔɔ rú, átáló cécé Mēlēkīzēdēkī áni la āzī drī ru i'da rá rī gá. ¹⁶ 'Bá acá átáló rú āzítáná lā'bī i'di 'bā á'bī drī sī ku, wó rá la gērī ūkpō ídri icólépi andilépi ku rī drī gá rī sī. ¹⁷ Ā'dusīku ijó i'di drī gá rī únze vú la íni,

“Mi átáló jā 'dā rī 'i,
cécé Mēlēkīzēdēkī áni.” †

¹⁸ Āzítáná ándrá ídu 'dī kí â'be dó kí búlú gá, ā'dusīku acá kí ūkpó kóru, ¹⁹ ā'dusīku āzítáná 'bā āko āzī ālá ru ku, āzila ásí 'bāná mgbā rī i'da ru 'bo, āmaní sī āma aséjó Ādróná rú āni rú.

²⁰ Ādróná na ándrá ũyō 'bá āzī rī 'bā kí acájó átaló rú rī sī ku, ²¹ wó Yēsū acá átáló ũyō Ādróná 'bā nalé rī sī, i'di 'bā jojó la i'diní,

“Ūpí na ũyō 'bo, āzila icó ru ũnmī ujalé ku.

‘Mi átáló jā 'dā rī 'i.’ ” †

²² Ā'dusīku ũyō naná 'dī sī Yēsū acá dó 'bá tì icíma ālá ndélépi rá rī 'bā sī pá tujó rī.

²³ Átaló 'dā 'bā áni rī kí ándrá wēwē rú, ā'dusīku drā uga i'baní āzī trū mujó drī gá rī úmgbé, ²⁴ wó Yēsū 'bā adrujó ídri jā 'dā rī sī, i'di dó átáló jā 'dā rī 'i. ²⁵ Ijó 'dī sī, icó dó 'bá pírí amúlépi Ādróná rú 'dōlé i'di rú sī 'dī kí palé rá, ā'dusīku Yēsū la ú'dú pírí sī māmálá 'bā i'ba sī.

²⁶ Átáló āmbógó āndānī 'dī icó ijó āmadrī kí sī rá la nī, i'di 'bá āzī ālu ālá, ijó ũnzī kóru, 'bá

mgbā, pēlé ndú 'bá ūnzí kí agá rī, úfē ĩ'diní āngū
 ārútáná āni āndānī urugá 'bū gálé 'dā. ²⁷ Yésū
 adru 'bā ngá cécé átáló āmbógó āndānī ídétáná
 idélépi ú'dú pírí 'dī kí áni ku. Kí ĩjọ 'dī kí idé
 íni la ĩjọ ūnzí ĩ'badrī kí sī āzila 'bá āzī 'badrī kí
 sī, wó idé ĩjọ 'dī pālé ālu ĩ'diní ru fējó ídétáná
 ru mūsálá'bā sị gá 'dāá rī sī. ²⁸ 'Bá ándrá pēlé
 átáló āmbógó āndānī rī rú āzítáná Músā drī sī
 'dī kí ándrá ũkpó kóru, wó ũyō Ādróná 'bā nalé
 āzítáná vúlé gá rī sī pē Ngópī adrujọ 'bá kpị rī rú
 jā 'dā.

8

Átáló āmbógó āndānī tị ícīma ú'dí rī drī

¹ ĩjọ ífí āmaní ĩjọ jojọ drī la gá rī 'dī: āmā átáló
 āmbógó āndānī la cí rilépi úmvúke Ādróná Ūkpó
 'Dípị drī 'bā wókō drī āndá gá 'bū gálé rī gá,
² āzila āzị ngalépi āngū ālápítí Ādróná drī agá
 'dī hémā Ādróná ĩnzịjọ mgbā Úpí 'bā sịlé nī adru
 'bá 'bā sịlé nī ku rī 'i.

³ Átáló āmbógó āndānī 'dī kí pírí ála kí pē āko
 āwā'dífô rú rī kí fēlé āzila āko ídétáná ru 'dī kí
 abe, āzila átáló 'dī 'bā adru vā āko ĩ'di 'bā fēlé
 rī trū cí. ⁴ Drī tá u'á agá ũnókú gá 'dā la, ícọ
 tá adrulé átáló la rú ku, ā'dusīku 'bá átáló ru
 āko āwā'dífô rú āzítáná 'bā lēlé rī áni la kí cí.
⁵ Átalo 'dī kí āzị nga agá āngū ālápítí Ādróná drī
 agá ícétáná ru āzila i'dá 'bū gá rī 'badrī kī. 'Dī
 bāsī ĩjọ Músā bílé ĩndú lijọ 'bā sị jō hémā Ādróná
 ĩnzịjọ rī 'i. ĩ'diní lē agá āngū Ādróná ĩnzịjọ rī sị
 agá, Ādróná jọ ĩ'diní, “Mí idé jō āko 'dī kí pírí

gbíyā i'dalé míní 'bé drī gâlê rī kí vú sī." † 6 Wó
 āzī fêlé Kúrísītō ní rī ndē āmbōgō sī ātalo 'dā
 'badrī kí rá cécé tī icíma ú'dí Yēsū 'bā 'bá kí tī
 icíjō Ādróná be rī la ĩ'badrī kí ndějō rá rī áni,
 āzila tu pá ijō azilé múké rī kí sī.

7 Ā'dusīku ijō ūnzí drī ájé adru agá tī icíma
 drīdrī rī agá yu, tī icíma ĩrī rī icó ájé āngū ṣùlé
 ku. 8 Wó Ādróná ṣù ijō ūnzí 'bá 'ba rú āzila jō,
 "Ū'dú āzī la amú rá,

ma mu tī icíma ú'dí la icílé 'bá Ṣīrayīlī 'badrī
 abe,
 āzila 'bá Yúdā drī abe.

9 Tī icíma ú'dí 'dī icó adrulé ándrá mâ icílé ĩmī
 áyíṗika abe
 mâ kí rujō drī gâ sī kí drī acéjō āfūjō āmvé
 āngū Mīsrī drī gâlê rī áni ku,
 ā'dusīku 'bā kí ándrá ásī tī icíma mádrī ĩ'ba
 abe rī drī gá ku,
 ijō 'dī sī, má a'be dó kí rá,
 Úpí jō rá.

10 'Dī tī icíma mâ muélé icílé 'bá Ṣīrayīlī drī abe
 ú'dú drīlê gá rī agá rī, Úpí jō rá.
 Ma āzítáná mádrī kí 'bā kí ūrátáná gá,
 āzila kí sī kí ásī gá.

Ma adru Ādróná ĩ'badrī 'i,
 āzila kí adru 'bá mádrī kí.

11 'Bá āzī icó dó ĩ'di 'bā jīránī imbálé
 jōku ĩ'di 'bā ádrīṗi 'i, sī jojō la ĩ'diní, lē ínī
 Ādróná 'i ínī la ku;
 ā'dusīku kí pírí áma nī cé,

† 8:5 Āfūná 25:40

i'dójó 'bá nírí kí sī cajó 'bá āmbogo rī 'bā rú.
 12 Ā'dusīku mâ mujó ijó ūnzí ĩ'badrī kí trūjó rá
 rī sī,
 āzila má icó ijó ūnzí ĩ'badrī kí ijó agálé ĩdí
 ku." †

13 Ī'diní tī icíma 'dī umvelé ú'dí rī sī, Ādróná
 'bā dó tī icíma drīdrī rī ũkų rú 'bo, ijó 'dī sī, āko
 delépi 'bo āzila acálépi ũkų rú 'bo rī ĩ'di mų āvīlé
 mbēlē rú rá.

9

*Ādróná ĩnzījó hémā ĩ'didrī ālá ũnókų gá 'dā rī
 agá rī*

1 Ú'dī'da tī icíma drīdrī rī agá āzítáná sī Ādróná
 ĩnzījó la kí ándrá cí āzila āngū ālá āndānī
 Ādróná drī vā ũnókų gá 'dó cí. 2 Úsī dó sī hémā
 Ādróná ĩnzījó rī rá. Hémā 'bā 'a alilé drīdrī rī
 ála umve la Āngū Ālá, ala gá āngū sī tárā 'bājó
 rī, méjā āzila mūkátī 'bālé ndú Ādróná ní rī kī.
 3 Bōngó jó 'a alijó rī 'bā ũngúkų gálé ru jó 'a
 āzī umvelé Āngū Ālá Āndānī rī 'i. 4 Ala gálé,
 ālītārī * gólūdī rú sī āko ngūlépi ājī trū vīrī rī
 † kí ivéjó rī 'i, sāndúkų ųrų'bá aselé gólūdī sī
 umvelé sāndúkų tī icíma drī rī 'i, jágī idélé gólūdī
 sī mánā 'bājó ala gá rī, túré Āronī drī i'dálépi
 ĩ'di 'bā rī bí trū rī 'i, āzila írā 'bara ĩrī sī Āzítáná
 Mųdrī rī kí sījó drī la gá rī kī. 5 Sāndúkų 'bā
 drī gá Kęrubī dīzā drī gá rī índrīkā fějó āngū ālá

† 8:12 Yērēmīyā 31:31-34 * 9:4 Ālītārī 'dī ĩ'di āngū sī idétáná
 idéjé Ādróná ní rī 'i. † 9:4 Āko ngūlépi ājī trū vīrī rī 'dī cécé
 āko āmaní umvelé lūbánī rī áni.

Ādróná 'bā sī ĭjò ũnzí trŭjò rī akujó rī. Wó āma icó ĭjò icélé āko 'dī kí drī gá ú'dí'da tì gá la ku.

⁶ Ála mu āko pírí kí ũtīlé 'dī 'bā áni 'bo, ātalo 'dī kí fi hémā Ādróná ĭnzĭjò rī 'bā wókō la āmvélé-āmvélé rī gá ú'dú pírí sī āzī ĭ'badrī átáló drī ngajó. ⁷ Wó lú átáló āmbógó āndānī rī la fi āngū agálé ru 'dā gá nī á'dūsī pālé ālu ílí ālu agá, āzila fi ārí kóru ku, āri ĭ'di 'bā fēlé ídétáná ru ĭjò ũnzí ĭ'didrī kí sī, āzila ĭjò ĭjò ũnzí 'bá 'bā kí idélé ĭjò nĭnā ākō sī rī kí sī. ⁸ Úrindí Ālá rī la ándrá ĭjò 'dī i'da agá 'dī 'bā áni la gērī mujó Āngū Ālá Āndānī rī gálé rī 'bā ándrá drī i'dájó ku hémā Ādróná ĭnzĭjò drīdrī rī 'bā drī adrujó cí rī sī. ⁹ ĭjò 'dī ícétáná ru ú'dí'da icéjò la ídétáná āzila fētáná abe icó kí ándrá ĭjò ũnzí 'bá Ādróná ĭnzĭlépi rī 'badrī kí ĭnīlé ku. ¹⁰ 'Dī kí ĭjò ākónā āni āzila āko mvulé mvŭ-mvŭ āzítáná lā'bī āni sī uru'bá āmvé rī ũjĭjò 'bání azilé 'dī sī sáwā ĭjò ú'dí rī drī acá drī ku rī.

Ārí Kúrísītō drī

¹¹ Kúrísītō 'bā amújó átáló āmbógó āndānī rī rú āko múké bábá 'dā 'dī kí sī 'bo rī sī, fi hémā Ādróná ĭnzĭjò āmbógó ndēlépi rá āzila mgbā āndānī adru 'bá 'bā kí sīlé drī sī nī ku, sī jojó la, adru āko Ādróná 'bā 'bālé 'dī 'bā āzī ku rī agá sī rī 'i. ¹² Yēsŭ fi ala gálé adru ĭndrī ārí sī ku, āzila kājóná ārí sī ku, wó fi Āngū Ālá Āndānī rī gálé pālé ālu ĭ'di 'bā mgbā rī 'bā ārí sī, sī āma unzejó jā 'dā. ¹³ Ándrá ídu rī sī, ĭndrī ārí jōku mánĭgó ārí āzila úfóro kājóná āni ayilé 'bá ālá ru ku ĭjò

lā'bī drī sī rī kí drī gá rī, idé ī'bā ĭjō ũnzī ku rá la ī'di kí 'bā ālá ru ʔrʔ'bá āmvé rī gá. ¹⁴ Kúrísītō ĭjō ũnzī kóru ru rī fē ru Ādróná ní ídétáná ru ũkpó Úrindí Ālá ukólépi ku rī drī sī, ārí ī'didrī gá rī ī'di ũkpó trū āmā ũrātáná ĭjō ũnzī trū drā fēlépi 'dī kí 'bājó ālá ru, āma dó sī āzī nga Ādróná ídri rī nī!

¹⁵ ĭjō 'dī sī, Kúrísītō dó 'bá āma icílépi Ādróná be tī icíma ú'dí rī sī rī 'i, 'bá umvelé ú'dī'da 'dī 'bā ĭsú kí dó sī aẓíná ídri jā 'dā rī drī benī. Kúrísītō fē ru ídri 'bá ũ'bí kí unzejó ĭjō ũnzī ī'bā kí idélé sáwā tī icíma drīdrī rī drī gá rī sī.

¹⁶ Drī adru ĭjō 'bá drālépi rá rī 'bā azilé ĭsú drā drī ku rú rī sī, ī'di ĭjō ũkpó lējó nījó la 'bá 'dī drā rá yā rī 'i, ¹⁷ ā'dusīku ĭjō ī'di 'bā azilé rī la adru ũkpó ru la lú 'bá la drī dó drā 'bo rī gá, aẓíná 'dī 'bā áni rī icó āzī ngalé ku 'bá la azilépi la rī 'bā drī adru agá ídri 'dī gá 'dī. ¹⁸ 'Dī dó bāsī vā ĭjō ífī tī icíma drīdrī rī 'bājó āzī ngajó ārí kóru ku rī 'i. ¹⁹ Músā la mʔ ĭjō āzítáná drī kí ũlūlé 'bá 'baní āzítáná 'bā lélé rī áni 'bo, 'dʔ dó ārí kājóná drī ĭyī be, bōngó ika la trū āzila ũdúgó bī trū ũyā dó kí búkū tralé rī drī gá āzila 'bá pírí kí drī gá. ²⁰ Músā jō, “'Dī ārí tī icíma drī gá Ādróná 'bā azilé ĭminí ĭmba tā la rī 'i.” † ²¹ Gērī ālu 'dī 'bā vúná sī, Músā ũyā ārí 'dī hémā Ādróná ĭnzījó rī gá āzila āko pírí ayulé ũmū 'dā agá rī kí drī gá. ²² ĭjō mgbā āzítáná 'bā jolé rī sī, lē ú'bā āko pírí kí ālá ru ārí sī, āzila ārí asuná kóru trūtáná ĭjō ũnzī āni la 'dáyū.

---

† 9:20 Āfūná 24:8

Kúrísītō 'bā ídétáná la ìjọ ùnzí wū rá

²³ Āko 'bū gá rī kí 'bā í'dá vūrú ùnókú gá 'dōlé 'dī kí, ú'bā ándrá kí alá ru ídétáná ānākpá ārí sī rī sī, wó 'bū gálé rī kí lē idé kí ídétáná ārí ānākpá drī ndēlépí alá rá rī sī. ²⁴ Ā'dusīku Kúrísītō fi ándrá āngū ālápítí Ādróná drī 'bá 'bā sīlè drī sī í'dá ru mgbā rī agá ku, ú'dí'da fi 'bū 'bā mgbā rī gá mụlè ru i'dalé Ādróná mēlētī gá āma ìjọ sī. ²⁵ Jọku fi 'bū gá sī ru fējó ídétáná ru ìdī-ìdī la ku, cécé átáló āmbógó āndānī rī 'bā fijó Āngū Ālá Āndānī rī gá ílī vú sī ārí trū adru ārí ì'didrī sī ku rī áni. ²⁶ Drī ájé adru 'dī 'bā áni, Kúrísītō tá drī cī pālè wēwē rú ándrá i'dójó ùnókú ìndú 'bājó rī sī. Wó ú'dí'da i'da ru pālè ālu kpere ùnókú 'bā āsī agá, ì'di 'bā mgbā fē ru ídétáná ru sī ìjọ ùnzí wūjọ. ²⁷ Cécé 'baní drājó pālè ālu sī fijó ìjọ ìjọ gá rī áni, ²⁸ gērī ālu 'dī sī, Kúrísītō fē ru ídétáná ru pālè ālu sī 'bá wēwē rú 'bā ìjọ ùnzí kí wūjọ, āzīla ì'di 'bā í'dáná pālè ìrī rī amújó patáná fējó 'bá ì'di drī tēlépí 'dī 'banī adrujọ ìjọ ùnzí 'bā ìjọ sī ku.

10

Kúrísītō idé ídétáná pālè ālu

¹ Āzítáná Músā drī ì'di lú ìndréléndri āko mgbā amúlépi rī drī 'i, adru āko 'bā mgbā rī drī gá rī 'i ku. ìjọ 'dī sī, ídétáná idélé ìjọ ālu 'dī sī ìdī ílī vú sī ílī vú sī ukóná kóru 'dī sī ícọ dọ 'bá ru asélépi āni rú Ādróná ìnzījọ 'dī kí 'bālè kpìmgbìlìkì ku. ² Ídétáná 'dā drī ándrá ícọ agá rá, ícọ kí tá āsīlè idéjọ sī ku yā? Ā'dusīku 'bá

ándrá Ādróná ĩnzīlépi 'dā kí ála ándrá kí 'bā ālá ru pālé ālu āzīla ícó kí tá ĩjó ũnzí ĩ'badrī kí ũrālē ĩdī ku. ³ Wó ídétáná 'dā kí ándrá ílí vú sī ĩni la sī 'bā kí igájó ĩjó ũnzí sī, ⁴ ā'dusīku ārī mánīgó āni āzīla ĩndrī ārī ícó ĩjó ũnzí 'bádrī kí ũjīlé ku.

⁵ ĩjó 'dī sī, Kúrísītō 'bā amújó ũnókú gá 'dōlé rī sī jō Ādróná ní:

“Ídétáná kí āwā'dīfō abe ílē kí ku,

wó uru' bā míní idélé mání ídétáná ru rī 'i,

⁶ ā'dusīku mí u'á āyīkō sī ídétáná ivélé ivē rī sī āzīla ídétáná sī ĩjó ũnzí idéjō rī kí sī ku.

⁷ Ájō dó sī, ‘Ma dó 'dō, úsī ĩjó áma drī gá búkū tralé trā rī agá.

Má amú ĩjó míní azīlé rī idélé, Úpí Ādróná.’ ”

†

⁸ Drīdrī rī sī Kúrísītō jō, “Ídétáná kí āwā'dīfō be, ídétáná ivélé ivē āzīla ídétáná sī ĩjó ũnzí idéjō 'dī kí ílē kí ku, mí u'á āyīkō sī kí sī ku,” (āzītáná Músā drī tání ándrá lējó 'bā 'bā idé kí ru rá rī gá rá tí). ⁹ Jō dó sī, “Ma dó 'dō, má amú ĩjó míní azīlé rī idélé.” ĩjó 'dī sī, lī ídétáná ándrá drīdrī rī rá, kējī la gá 'bā dó ídétáná ĩ'didrī gá rī áyū. ¹⁰ ĩjó Ādróná 'bā azīlé rī sī, ú'bā dó áma ālá ru uru' bā Yésū Kúrísītō drī ĩ'di 'bā fēlé ídétáná ru pālé ālu rī sī.

¹¹ Ū'dú ālu-ālu vú sī átáló la pá tu āzī ĩ'didrī ídétáná drī ngájō; ĩ'di ídétáná 'dī kí idé ĩdī-ĩdī, wó ícó kí ĩjó ũnzí ũjīlé ku. ¹² Wó Kúrísītō la mu ru fēlé pālé ālu ídétáná ru ĩjó ũnzí sī 'bo, ri dó Ādróná 'bā drī āndá rī gá. ¹³ I'dójó sáwā 'dā sī,

† 10:7 Zābūrī 40:6-8

ī'di mērō 'bā ī'didrī kí tē Ādróná 'bā kí 'bā agá ī'di pálé gá. ¹⁴ Ā'dusīku ídétáná ī'di 'bā idélé pále ālu 'dī sī 'bā dó sī 'bá kí adrujó kpì āzila ālá ru jā 'dá.

¹⁵ Úrindí Ālá rī nze vā āmaní ijó ijó 'dī drī gá drīdrī rī gá jọ:

¹⁶ “ ‘Dī tì icíma mâ mụlé icílé 'bá Ịsīrayílī drī abe ú'dú drīlé gá rī agá rī, 'Úpí jọ rá.

'Ma āzítáná mádrī kí 'bā kí ásí gá,
āzila kí sī kí ūrātáná gá.' ” †

¹⁷ Ū'bājó la drī la gá jọ,

“Ijọ ūnzí ī'badrī kí āzila ijó ī'ba kí áma tì gājó úmgbé rī abe,

má icó ijó agalé kí drī gá ịdị ku.” †

¹⁸ Údrī ijó ūnzí trū rá, ídétáná ijó ūnzí idéjọ la ịdị 'dá yu. ¹⁹ Ijọ 'dī sī, má ádrípika āzila má ámvópika āma ásí la adru ũkpó ru la ārí Yēsū drī rī sī, sī fijó Āngū Ālá Āndānī rī agá. ²⁰ Ā'dusīku 'dī gērī nzílé āmaní ú'dí, āzila gērī ídri, āmaní fijó ala gá bōngó jó 'a alijó ụrụ'bá Kúrísitō drī gá rī, ²¹ āmaní adrujọ átáló āmbógó ndélépi rá 'bá Ādróná drī kí drīlé gá rī trū rī sī. ²² Lē āma asé kí āma āni rú Ādróná rú 'dólé ásí mgbā galépi tré ā'ítáná trū rī sī, 'dī āma ūyājó ārí Kúrísitō drī gá rī sī sī āma ụrụ'bá 'bājó ālá ru, āzila āma ūrātáná ūjijó ịyí mgbā sī ālá ru. ²³ Lē ārụ kí ásí 'bānā āmadrī āmaní ā'ílé rī mgbemgbe, ā'dusīku Ādróná la ijó ī'di 'bā azilé rī nga rá, ²⁴ āzila lē ā'bā kí ijọ āmā ádrípika kí ásí imbájó rī āma ásí gá āmbógó ru, āmaní sī āma āzā kojó āma

† **10:16** Yērēmīyā 31:33 † **10:17** Yērēmīyā 31:34

drīdrīnī gá lētáná i'dajó āzila ijó múké rī idéná sī. ²⁵ Lē āma a'be kí traṅá āmaní āma trajó āngū ālu gā sī tī icíjō Ādróná ĩnzījō rī ku, cécé 'bá āzī rī 'bā kí idélé rī áni, wó lē āma ũṅmī kí āma ásī āma drīdrīnī gá. Ā'dusīku ndēlépi rá rī ĩ'di ĩminí ndrejó la Ụ'dụ Úpí 'bā amújó rī 'bā acájó āni rú rī sī.

²⁶ Ādrī kí mu ijó ũnzí idéná trū drī gá círí ru āmaní ijó mgbā rī nījó 'bo rī vúlé gá ídétáná ijó ũnzí trújó rī ace ĩdị ku, ²⁷ kējị la gá āko acelépi drī tēlé rī ũrī ijó lịná drī amúlépi rī āzila ācī ukólépi ku 'bá Ādróná 'bā idélépi rī kí ivélépi rī. ²⁸ 'Bá āzítáná Mụsā drī kí vú ũbīlépi ku rī ála ĩ'di 'dị ásī ĩgbē kóru ijó vú nzená 'bá sādínī rú ĩrī jōku na rī kí tị gá rī sī. ²⁹ Mí ũrā 'bá Ādróná Ngópị 'bālépi pālé ru, ārī ĩ'didrī tị icíma drī ĩ'di 'bālépi ālá ru rī 'bālépi ũnzīkānā ru, āzila Úrindí Ālá āmaní ásī ĩgbē fēlépi rī u'dalépi rī la mu drīrīma ịsúlé íngōpí yā? ³⁰ Ā'dusīku ānī Ādróná jolépi la, “Ma ārígótị ũfē ma 'i, ārígótị ũfējó rī ijó la má āni,” † rī cé. Āzila Ādróná jọ vā ĩdị, “Úpí la 'bá ĩ'didrī kí ijó lị rá rī nī.” † ³¹ A'déjō Ādróná ídri rī drī alé gá rī ĩ'di ijó āzī ũrī rú trējị la.

³² ĩmi ũrā drī ijó ándrá ĩmī ijó Yēsū drī ịsújó 'dā 'i, ĩminí ándrá sī pá tujó ũkpó ru sáwā ĩminí ũcōgō ịsújó 'dā sī rī 'i. ³³ Sáwā āzī sī u'dá ándrá ĩmi āzila úfē ĩminí ũcōgō ũ'bí kí drīlẹ gá, sáwā āzī sī ĩtu ándrá pá ũkpó ru 'bá ũcōgō ịsúlépi 'dī kí búlụ gá. ³⁴ ĩcị ándrá drī 'bá mǎbúsū gá 'dī kí

† 10:30 Āzítáná Amvīnā 32:35 † 10:30 Āzítáná Amvīnā 32:36; Zābūrī 135:14

abe, āzila ĩmi u'á ándrá āyīkō sī āko ĩmidrī kí rajó rī sī ā'dusīku ĩnī cé āko ĩminí trū adrujó rī kí āko ndēlépi mūkē sī rá adrulépi jā 'dā rī kí.

³⁵ Ījō 'dī sī, lē ĩmi āvī ásī ũkpō ĩmidrī gá rī ku, ā'dusīku ásī ũkpō ĩmidrī la ĩminí ũyá āmbógó la ají. ³⁶ Lē ĩta ĩjō tā ā'dusīku ĩdrī dó ĩjō Ādróná 'bā lēlé rī idé 'bo, ĩmi dó ĩjō ĩ'di 'bā azilé rī ĩsú rá.

³⁷ Ījō sīlé rī 'bā jolé rī áni:

“Ace sáwā were Ādróná la amú rá āzila icó ru drī ĩçilé ku.

³⁸ Wó 'bá má āni ālá rī la u'á ídri rú la ā'ĭtáná sī.

Āzila drī ĩtrī gōjójó vúlé ĩjō ũnzí idélé,

má u'á āyīkō sī ĩ'di 'bā ĩjō sī ku.” †

³⁹ Āma adru 'bá ĩtrīlépi gōlépi vúlé, āzila mulépi líkī gá rī kí ku, wó 'bá ā'ĭtáná trū āzila ru palépi rá 'dī kí.

11

'Bá ándrá ā'ĭtáná trū rī kí

¹ Ā'ĭtáná ĩ'di āko āma ásī 'bālépi ũkpó ru ĩjō āmaní ásī 'bājó rī la ru idé rá rī 'i, āzila ĩ'di āma ásī imbá āko āmaní ndrelé ku 'dī kí drī gá ásī 'bājó rá. ² Ījō 'dī bāsī Ādróná 'bā 'bá ándrá āma áyīpika rú rī kí vú nzejó ũniyambamba rú ā'ĭtáná ĩ'badrī sī 'dī.

³ Ā'ĭtáná sī ānī rá Ādróná 'bā 'bū kí ũnókú be ĩjō ĩ'di 'bā jolé tī sī rī sī. Ā'dusīku āko i'dalépi cé 'dī kí idé kí āko i'dalépi ku la kí agá.

† 10:38 Hābākúkī 2:3-4

4 Ā'ṭáná sī Hābīlī fē Ādróná ní ãko ídétáná ru ndē Kāyīnī 'bā fēlé rī rá. Ā'ṭáná sī únze Hābīlī vú 'bá kpì la ru, Ādróná ní ìjọ jọjọ fētáná ĩ'di 'bā fēlé rī drī gá rī sī. Āzila ā'ṭáná sī Hābīlī drī tání drā agá rá tí, ĩ'di drī kpere ìjọ ũlū.

5 Ā'ṭáná sī ú'du Ínōkā 'i ídri rú, ìjọ 'dī sī, 'bī drā ājì ku, úndre vā ĩ'di ìdì ku, ā'dusīku Ādróná 'bā ĩ'di 'dujọ nī rī sī. Ā'dusīku ú'du drī ĩ'di ku rú, únze ĩ'di 'bā ìjọ vú ĩ'di 'bá ālu āyīkō fēlépi Ādróná ní rá rī rú. 6 Wó ā'ṭáná kóru 'bá āzì icó āyīkō fēlé Ādróná ní ku, ā'dusīku 'bá amùlépi Ādróná rú 'dōlé rī lē 'bā ā'ī ĩ'di cí āzila ĩ'di ũyá ũfē 'bá ĩ'di ndrùlépi ásì pírì sī rī 'baní rá.

7 Ā'ṭáná sī Ādróná 'bā Núwā bílẹ-ìndú li agá ìjọ ndrelé ku rī kí sī, ọrī alá rī sī Núwā sị í'bó sī 'bá ĩ'didrī lícọ gá rī kí pajó. Núwā 'bā ā'ṭáná sī lị ìjọ ọnókú drī rá, āzila acá dó 'bá kpì azijọ ĩ'diní rī rú ā'ṭáná sī.

8 Ā'ṭáná sī Iḃurahímù Ādróná la mu ĩ'di umvelé 'bo, mu āngū ĩ'di 'bā mụlé ịsùlé āwítā rú rī gá, ā'ī rá, āzila mu rá, ĩ'diní tání nī agá ĩ'di mu íngólé yā rī gá ku rī gá. 9 Ā'ṭáná sī Iḃurahímù sị lícọ ĩ'didrī gá rī āngū azilẹ ĩ'diní rī gá cécé 'bá amùlépi āngū āzì gá āmíyóná ru sùrù āzì gá rī áni, ri u'alé jó hémā rú rī kí agá, cécé Ísákā āzila Yākó'bō 'bā kí adrujọ ĩ'di 'bā drīlẹ rú ìjọ azilẹ ĩ'baní ālu 'dī sī rī sī. 10 Ā'dusīku ri āngū ndrelé drīlẹ gá lícọ táwùñī āmbógó Ādróná 'bā ìndú 'bālé āzila sīlẹ nī rī drī gá.

11 Ā'ṭáná sī Iḃurahímù 'bā ílì drī tání alì agá

rá tí āzıla Sárā 'bā mgbā drī tání tị ku, ịsụ ngótị
 Ịburaħímụ be rá fējó la Ịburaħímụ ní acájó átépi
 ru ā'dusīku ỉ'di 'bā ásị 'bājó ā'ītáná sī Ādróná
 ándrá azịná 'dī azilépi rī drī gá rī sī. ¹² Ịjọ 'dī
 sī, angájó 'bá ālu 'dī rụ sī 'bá drālépi rá rī áni tí
 drīlẹ āfụ kí ỉ'di rụ sī wēwē rú cécé lēlęgó 'bụ gá
 'dī kí áni āzıla cécé cínákí kālāfe lālẹ ku mīrī tị
 gá rī áni.

¹³ 'Bá 'dī ri kí u'álẹ ídri ā'ītáná agá kpere drā tị
 gá. 'Bá 'dī ịsụ kí āko Ādróná 'bā azilẹ ỉ'baní rī kí
 ku, ndre kí kí āzıla ā'ị kí ịjọ 'dī kí rará ru. Āzıla
 ā'ị kí rá kí 'bá āmịyóná amúlépi amụ āzıla ụnókú
 gá 'dā. ¹⁴ 'Bá ịjọ 'dī 'bā áni rī jolépi rī kí i'dá
 tondọlọ kí súrú ỉ'bā kí umvelé ỉ'ba áni rī ndrụ.
¹⁵ Drī kí ándrá ịjọ ũrā agá súrú ỉ'ba kí a'belé rī
 drī gá, ịsụ kí tá nō drīlẹba gōjọ vúlélẹ rá. ¹⁶ Kējị
 la gá ri kí ásị 'bálẹ súrú múké la drī gá 'dī Súrú
 'Bụ gá rī gá. Ịjọ 'dī sī, Ādróná u'á dó sī drīnzá
 sī ỉ'di umvejó ỉ'bā Ādróná ru ku. Ā'dusīku idé
 ỉ'baní táwụnị āmbógó la.

¹⁷ Ā'ītáná sī Ịburaħímụ 'i Ādróná la mu ỉ'di
 ụ'bīlẹ ā'ị Ịsákā fējó ídétáná ru rá. Ịburaħímụ ịsụ
 ịjọ azịná ỉ'di áni rú rī ỉ'di 'bā lẹ agá ngótị ỉ'di áni
 ālu āzıla kílimgbí rī fē agá ídétáná ru 'dī gá 'dī.
¹⁸ Tání Ādróná 'bā jọ agá Ịburaħímụ ní, ịjọ azịná
 Ādróná āmadrī Ịburaħímụ mí be rī gá, “Drīlẹ
 mídrī kí āfụ Ịsákā rụ sī.” † ¹⁹ Ịburaħímụ ũrā ịjọ
 Ādróná la 'bá drālépi rá rī ینگá ídri, ịjọ jolẹ 'dī
 'bā ífí āndá á'ị Ịsákā vúlẹ ídri angájó drā agá.

---

† 11:18 Í'dóná 21:12

20 Ǻ'ītáná sī Ìsákā wi sùsù Yākó'bō 'baní Ìsāwũ be, azí ìjọ drīlẹ gá rī kí.

21 Ǻ'ītáná sī Yākó'bō 'bā lẹ agá drā agá, wi sùsù Yūsúfũ ngópìka 'banì, āzìla ìnzì Ǻdróná 'i kpere ì'diní ací agá gbẹlẹke sī.

22 Ǻ'ītáná sī Yūsúfũ la mu ndrelé la ụ'dụ ì'didrì drājó rī kí āni rú, nze ìjọ drúzì Ǻdróná 'bā sī 'bá Ìṣirayílì drì kí ùfújọ Mìsírì gá rī drì gá, āzìla azí ìjọ ìfākā ì'didrì kí drì gá.

23 Ǻ'ītáná sī 'bá Mùsā tìlẹpi rī ụzì kí ì'di ìmbá na ì'di tìjọ 'bo rī vùlé gá, ì'bā kí ndrejó la ì'di ngótí āzì ndrìlẹpi ambamba la rī sī, idé kí ụrì sī upí 'bā āzítáná kí sī ku.

24 Ǻ'ītáná sī Mùsā la mu zolé 'bo, gā ru umvelé Fārāwũ 'bā ìzẹpi 'bā ngótí ru úmgbé. 25 Mùsā pẹ ùcōgō ìsújó 'bá Ǻdróná drì Ìṣirayílì rú rī abe ndē āyìkō ìsùlẹ ìjọ ùnzì sī sáwā were agá 'dì rá. 26 Ndre āngũ drì gálẹ ì'di múké drīnzá ìsújọ Kúrísītō sī ì'di ụrōdrì āzì āmbógó la ndē málì Mìsírì gá rī kí rá, ā'dusìku ì'di āngũ ndre agá drīlẹ gálẹ ụrōdrì ìsújọ. 27 Ǻ'ītáná sī Mùsā a'be āngũ Mìsírì drì gá rī rá, idé ụrì sī ku, Mùsā 'bā ìjọ 'dì ùkpó ru ì'di ásì gá ā'dusìku ì'di 'bā Ǻdróná ndrelé ku rī ndrejó rá rī sī. 28 Ǻ'ītáná sī mba ìjọ aziṅá ụmũ alijó 'bá drì gā sī āzìla ārí ụyājó rī tā, ìjọ 'dì sī, mālāyíkā drā drì 'bá kājānì rī kí ụ'dílẹpi 'bā aló rú anzì 'bá Ìṣirayílì rú rī 'badrì kí ku benì.

29 Ǻ'ītáná sī 'bá Ìṣirayílì drì alì kí mīrì ika rī agá sī cécé āngũ ā'í gā sī rī áni, wó 'bá Mìsírì gá rī kí mu ụ'bìlẹ afílẹ kí vù gā sī, ìmvú kí rá.

³⁰ Ā'ītānā sī bōrō Yērīkō drī a'dé rá 'bá Ṣṣarayīlī drī 'bā kí acíjō āga la gā sī trōkīliri pālé ázīrī rī sī.

³¹ Ā'ītānā sī ũkú āwú'bá ru Rāhábū pa ru drā agá 'bá Ādrónā tī gālēpi úmgbé rī kí agá rá la ī'di 'bā 'bá Ṣṣarayīlī drī āngū undrélēpi rī kí ā'ijó tām̄bajó rī sī.

³² Ījō āzī m̄a jolé īdī rī íngō 'i? Sáwā mání 'dáyū, Ījō nzejó Gīdīyōnī 'i, Bārākī 'i, Sámísōnī 'i, Yéfītā 'i, Dāwúdī 'i, Sámūwēlī 'i āzīla nābiya kí drī gá. ³³ Ā'ītānā sī 'dī kí ā'dī ndē kí kí sūrú abe rá, ru kí 'bá kí Ījō kpī sī āzīla ṣṣú kí Ījō azilē rī rá āzīla amvu kí kēmī 'bā tī kí cí, ³⁴ anú kí ācī idraká velēpi bēkū-bēkū rī āzīla pa kí ru ménēná sī gá, ũkpó ākō ī'badrī uja ru ī'baní ũkpō rú, āzīla acá kí ũkpó ru ā'dī gá āzīla iré kí āmīyónā 'bā āsīkārī kí rá. ³⁵ Ā'ītānā sī ũkú kí īnga ī'bā 'bá drālēpi rá rī kí vulé kí ídri rú īdī. Āzī rī kí īcāndī kí rá ā'ī kí ru trūlé ku, ī'baní sī angáná ídri rú múké āndānī rī ṣṣújó benī. ³⁶ 'Bá āzī rī ṣṣú kí īde kī, āzī rī kí úgū kí āzīla úco kí, úmbé āzī rī kí nōrórō sī āzīla úsú kí m̄ābúsū gá. ³⁷ 'Bá āzī rī kí ú'bé kí írā sī, āzī rī kí āsi kí m̄ūsūménō sī īrī āzī rī kí ũ'dī kí ménēná sī. Āzī rī kí āko ākō sī ri kí kābīlō íniríkó sū āzīla īndrī íniríkó trū, kí lēmērī ī'badrī kí sī ī'baní ũcōgō āzīla idé Ījō ũnzí la kí kí ũrū'bá gá, ³⁸ ũnókú 'bā m̄ūkē ī'baní 'dáyū. 'Bá 'dī ri kí acilé ru ũzīlé āngū kōtórō rú rī agā sī, 'bé agā sī, āzīla ũjīgó kí agā sī āngū 'bū ru vū gá rī kí agā sī.

³⁹ 'Bá 'dī kí pírī Ādrónā nze Ījō ī'badrī kí vú múké la ā'ītānā ī'badrī sī. Wó ī'bā āzī ālu Ījō Ādrónā 'bā azilé 'dī ṣṣúlēpi rá la 'dáyū. ⁴⁰ Ījō 'dī

sī, Ādróná itú āmaní āko āzī múké la rá, ĩ'di dó sī kí 'bā kpì āma abe āngũ ālu gá.

12

Īmbátáná Ādróná 'bā fēlé anzi ĩ'didrī gá rī 'baní rī

¹ Ījọ 'dī sī, ú'dī'da 'bá ũ'bí sādínī rú wēwē rú ā'ītáná ĩ'badrī kí vú nzelépi 'dī 'bā kí ándrá āma andre cejó tròkířī rī sī, lē āma u'bé kí āko pírí āma ugalépi úmgbé 'dī kí, ĳjọ ũnzí āma umbélépi cí 'dī kí abe rá, āzila ācē kí úngulé ásí tená sī ābálá 'bālé āma drīlẹ gá 'dī 'i kperé dená gá.

² Lē ā'bā kí mīfī āmadrī gá rī Yēsũ drī gá ĩ'di 'bá ā'ītáná āmadrī 'bā ĩndú i'dólépi āzila 'bālépi la pīřī-pīřī rī 'i, āyīkō 'bālé ĩ'di drīlẹ gá rī sī 'du ũcōgō ĩ'di ipajó mūsálá'bā sī gá rī ásí tená sī rá así vā drīnzá la 'bā ĳjọ sī ku āzila ri vūrú úmvúke Ādróná drī 'bā wókō āndá gá rī gá. ³ Īmi ũrā drī ĳjọ 'bá ũnzí 'bā kí Yēsũ ngũjọ ĩ'di 'bā talé 'dī 'i, ĳjọ 'dī sī, lē ĩmi ásí 'bā āndéjọ sī a'déjọ ku.

⁴ Īminí ā'dí 'dī agá ĳjọ ũnzí be, ĩ'di drī ā'dí ĳjọ ũnzí drī utrījọ kperé ĩmi ārí ní asu agá ku. ⁵ Īmi āvī āzī sī ĳjọ sīlẹ sī ĩmi ásí imbájọ jolépi la ĩminí,

“Má anzi 'dī, lē ĩ'du ĳjọ Úpí 'bā ĩmi cojó ímbátáná ru rī ĳjọ ápārākā rú ku,
āzila drī uzá ĩmi drī gá ĳjọ 'dī 'bā fē ĩminí āvā ākō ásí gá ku.

⁶ Ā'dusīku Úpí la 'bá ĩ'di 'bā lēlé rá 'dī kí ĳndú co ímbátáná ru lētáná sī,

āzila 'bá ĩ'di 'bã ãřlė ĩ'di bã anzi rú rá 'dĩ kí
 ĩ'di ĩ'baní drĩřima fė rá." †

⁷ Īta ĩjọ ũkpó 'baní sĩ ĩmi cojó ímbátáná ru
 'dĩ 'i, Ādróná la ĩmi idé cécé anzi ĩ'didrĩ kí áni.
 Ā'dusĩku ngótĩná átėpĩ 'bã ĩndú colé ímbátáná ru
 ku rĩ íngō 'i? ⁸ Ūdrĩ ĩmi co ímbátáná ru ku (āzila
 'bá ālu-ālu la ali coná ímbátáná ru rĩ agá sĩ rá)
 ífĩ la ĩmi anzi țilė āzítáná 'bã lėlé rĩ áni ku rĩ kí,
 ĩmi adru anzi mgbã rĩ kí ku. ⁹ ĩjọ 'dĩ 'bã drĩ gá
 sĩ, āmã átėpĩ āma țilėpi uru 'bá sĩ 'dĩ kí vā āma
 co ímbátáná ru rá, āma vā kí ĩnzĩ ĩjọ la sĩ rá. Lė
 tá ĩjọ mgbã sĩ āfė ĩnzĩtáná āmaní āma fėjó píri
 Átėpĩ āma āni úrındí drĩ āzila sĩ adrujó ídri rĩ ní
 íngōpí yã? ¹⁰ Āmã átėpĩka co kí āma ímbátáná
 ru sáwã were sĩ cécé ĩ'ba kí ũrālė ĩ'baní múké rĩ
 áni, wó Ādróná la āma co ímbátáná ru āmaní sĩ
 adrujó múké. ĩjọ 'dĩ sĩ, āma dó sĩ icó ídri ĩ'didrĩ
 ālá rĩ alelé benĩ. ¹¹ Coná āma cojó ímbátáná ru
 rĩ adru āmaní sáwã ú'dĩ'da 'dĩ agá 'dã múké ku,
 wó āzá-āzá. Wó vúlė vúlė ru ĩ'di ífĩ ĩjọ kpĩ āzila
 ĩjọ ásĩ ĩgbė drĩ ka 'bá imbálė ĩjọ 'dĩ sĩ rĩ 'badrĩ kí
 agá.

¹² ĩjọ 'dĩ sĩ, ĩmi imbá ĩmidrĩ ĩzĩná ũkpō kóru 'dĩ
 kí ũkpó ru, āzila ĩmi āja ũkpō kóru 'dĩ kí ũkpó
 ru. ¹³ "Īmi idé gėřĩ kpĩ ĩminí sĩ acíjọ." † 'Bá ācá
 trũ rĩ 'bã acá kí rú sĩ ku, wó rá la 'bã adrí kí rú
 sĩ adrí adrĩ.

*'Bá kí bĩlė ĩndú lijó Ādróná gāná úmgbé rĩ sĩ
 rĩ*

† 12:6 ĩjọ U'bená 3:11-12 † 12:13 ĩjọ U'bená 4:26

14 Lē ĩndrũ ásı́ pírı́ sĭ u'ájó ásı́ ĩgbĕ sĭ 'bá pírı́ abe, āzıla adrujó ālá ru; ā'dusĭku ásı́ ālá kóru 'bá āzı́ icó Úpı́ ndrelé ku. 15 Lē ĩndre múké-múké 'bá āzı́ 'bā ĩcĕ jō ásı́ ĩgbĕ Ādróná drĭ 'dĭ ku, āzıla ĩndre ĩjó ũnzı́ 'bā ízókı́ 'bā agbĕ zolé sĭ ũnzĭkĕnā ajjı́ sĭ ũ'bı́ kı́ 'a usajó ku. 16 Lē ĩndre ĩmi āzı́ 'bā adru āwũ' 'bá ru ku, ĩjó Ādróná drĭ ā'řlĕpi ku cécé řsāwũ áni ĩjó ř'di 'bā adrujó 'bā kĕyú ru ř řĭtũndālĕpi lú íná nalé pālĕ ālu 'dĭ sĭ ř řĭ áni ku. 17 Wó 'dā 'bā vúlĕ gá ĩnř rá ř'dinı́ lĕ agá ĩjó ásı́ ĩgbĕ kĕyú drĭ řsú agá, úgā ř'di úmgbĕ. ĩjó 'dĭ sĭ, řsāwũ icó ĩjó ř'di 'bā idĕlé 'dā ujalé ku, ř'dinı́ táni lĕ agá ásı́ ĩgbĕ řsú agá áwāńá sĭ āzıla mĭndrĕ trũ tı́.

18 ĩmi amũ drĭ 'bé Sĭnáyĭ icólĕ alólĕ rá, velĕpi ācı́ sĭ, ũřũ'bũ ĩnĭbĭřĭcĭcĭ, āngũ nĭlĕpi kpákpá, āzıla ālũkũkũ āmbógó řĭ abe cécé 'bá řsĭrayĭřĭ drĭ 'bā kı́ ándrá amũjó řĭ áni ku. 19 ĩmi are gũká 'bā áwāńá jōku ũ'dũkó Ādróná drĭ ĩjó jolĕpi řĭ ku, 'bá arelĕpi la rá řĭ a'ř kı́ ř'di ř'banı́ ĩjó jojó 'dā 'bā āni ku, 20 ā'dusĭku icó kı́ ĩjó jolĕ ř'banı́ 'dā kı́ talé ku: “Drĭ táni adru ānākpá aló 'bé 'dā 'bā ũřũ' 'bá nř āla ř'di u'bé írā sĭ káyĭ.” † 21 Āko 'bá 'dā 'bā kı́ ndrelé řĭ ř'dá kı́ mĕlĕtĭ gá ũřř rū trĕyř Mũsā jō, “Āma ũřũ' 'bá la yā-yā ũřř sĭ.” †

22 Wó ĩmi acá dó 'bé Zĭyónř gá 'bo, 'dĭ Yĕřúsālĕmũ 'bũ gá řĭ, táwũnř āmbógó Ādróná idri řĭ 'bā sĭ u'ájó řĭ 'i. ĩmi amũ āngũ Mālāyĭkā álĭfũ-álĭfũ 'bā kı́ ru trajó 'bo āyĭkō sĭ řĭ gá. 23 'Dĭ

† 12:20 Āfũńá 19:12-13 † 12:21 Āzřtńńá Amvĭńá 9:19

kānīsā 'bá kājānī rī 'badrī gá rī, 'dī kí 'bá rú sīlé 'bū gálé rá rī kí. Īmi amú Ādróná ru, Ādróná 'bá pírí kí íjọ līlépi rī 'i āzila ĩ'di úrindí 'bá mgbā rī 'badrī kí 'bālépi kpì rī 'i. ²⁴ Īmi amú Yēsū 'bá āma icílépi Ādróná be tị icíma ú'dí rī sī, āzila ārí ĩ'didrī ūyālé rī 'bā íjọ jojó múké ndě ārí Hābīlī drī rá rī rú.

²⁵ Īndre múké-múké lē īgā jō Ādróná íjọ jolépi rī 'bā tị ku. 'Bá ándrá íjọ Ādróná drī Músā 'bā jolé rī gálépi úmgbé ūnókú gá 'dā rī drī kí ándrá icó apalé ku, wó āma icó dó apalé íngoní ru ādrī dó 'bá angalépi 'bū gá rī tị gā arelé úmgbé rī gá? ²⁶ Ụ'dú 'dā sī ụ'dúkọ Ādróná drī aya ūnókú rá, wó ú'dī'da Ādróná aзі vā, “Ace pālé ālu ma vū aya á'dūsī ku wó ma 'bū aya ĩndī.” † ²⁷ Íjọ jolé, “Ace pālé ālu,” rī icé āko icólé ayalé rá 'dī kí ā'du? 'Dī kí āko 'bālé 'bā 'bā 'dī kí íjọ 'dī sī āko icólé ayalé ku 'dī kí mụ acelé nī.

²⁸ Íjọ 'dī sī, lē āfē kí āwā'dīfō Ādróná ní āzila āma ĩnzī kí ĩ'di āyīkō fējó ĩ'diní ārútáná sī āzila ūrī trū, ā'dusīku Súrú ĩ'di 'bā fēlé āmaní rī 'bā icójó ru ayajó ku rī sī. ²⁹ Āma íjọ 'dī idé íni la ā'dusīku “Ādróná āmadrī ĩ'di ācí āngū ivélépi 'i.” †

13

Íjọ Ādróná ní āyīkō fēlépi rī

¹ Lē ĩlē ĩmi ĩmi drīdrīnjī gá cécé ádrīpì rú āzila ámvópì ru. ² Īmi ūrā íjọ āmú a'íjọ ĩmidrī ko gá

rī āmbógó ru. Ījọ āmụ a'íjọ idélé 'dī 'bā áni rī sī 'bá āzī a'í kí ándrá mālāyíkā ĩ'baní nīnà la kóru.

³ Īmi ũrā 'bá mābūsū gá rī kí Ījọ cécé ĩmi 'bā rī mābūsū gá ĩ'ba abe rī áni, 'bá 'bání ũcōgō fējó rī kí cécé ĩmi 'bā rī ũcōgō 'dā agá ĩndī rī áni.

⁴ Ījọ ũkú ĩgbājó rī 'bā adru ārútáná ru 'bá pírí 'banī, āzīla āgọbị kí ũkú kí abe 'bā ā'í kí 'bā u'á kí ā'ítáná sī kí drīdrīnī gá, ā'dusīku Ādróná la Ījọ lị āwú' 'bá kí drī gá 'bá mi ācí idélépi rī abe rá. ⁵ Īmba ídri ĩmidrī tā Ījọ sīlínġī lējó ambamba rī sī, lē āko ĩmi trū adrujọ rī 'bā ca kí ĩminí rá. Ā'dusīku Ādróná jọ rá,

“Má icó ĩmi a'belé ku,

āzīla má icó ĩmi āzā kolé ku la ku.” †

⁶ Ījọ 'dī sī, ma jọ la drī ũkpó sī,

“Úpí ĩ'di 'bá áma āzā kolépi rī 'i, má icó idélé ũrī sī ku.

'Bá icó má rụ ā'du idélé?” †

⁷ Īmi ũrā Ījọ 'bá ándrá ĩmi drīlẹ ru Ījọ Ādróná drī ũlūlépi 'dī kí Ījọ. Īmi ũrā drī Ījọ vulé ándrá ĩ'bā kí sī u'ájọ āzīla adrujọ rī ĩmi andré ā'ítáná ĩ'badrī 'dā 'i. ⁸ Ā'dusīku Yésū Kúrísītō uja ru ku ĩ'dójọ ájẹ, āndrū kpere jā 'dā.

⁹ Lē ĩfē ĩmi drī celé ímbátáná ndú-ndú sī ku, ĩminí sī gērī mgbā pịrī rī a'bejọ ku. ĩ'di múké āndānī āma ásí ní ũkpō isújọ ásí ĩgbē Ādróná drī sī ndē āmaní āzítáná íná najó rī kí vú ũbījọ, wó íni 'dī 'bá āzítáná 'dī kí vú ũbīlépi rī āzítáná 'dī ko kí kí āzā ku. ¹⁰ Ātalo āzī ngalépi jọ hémā rú Ādróná ĩnzījọ rī agá rī 'baní āzítáná ā'í āko

† 13:5 Āzítáná Amviná 31:6 † 13:6 Zābūrī 118:6-7

fèlè ídétáná ru àlītárī àmadrī drī gá rī kí nalé ku.

11 Átáló àmbógó àndānī rī la àrī ànākpá drī agu Àngū Àlá Àndānī rī gá fèlè ídétáná Ìjọ ùnzí idéjọ rī rú, wó àlá Ìzà la ivé àngū kámbī gá àmvé rī gá. 12 Gẹrī àlu 'dī sī, Yèsū drā ándrá vā táwūnī àmbógó rī 'bā kẹjítì gá àmvé, sī 'bá kí 'bā jó àlá ru àrī Ì'di 'bā mgbā rī drī sī. 13 Lě dó àmụ kí sī àmvé kámbī gá 'dā rī sī Yèsū rùlé, drīnzá Ì'di 'bā ìsùlé rī ìsùlé. 14 À'dusīku táwūnī àmaní mujó u'ájọ rī adru ùnókú gá 'dā ku, wó àma àngū ndre drī gá táwūnī drúzì àmaní mujó u'ájọ ala gá jà 'dā amùlépì ìndō rī gá.

15 Ìjọ 'dī sī, lě àfě kí ídétáná sī Àdróná ìcújọ rī Yèsū rù sī 'dī ífí àma tì 'bā sī i'dajọ la Àdróná Ì'di Úpí 'i. 16 Wó lě Ìmi àvī Ìjọ múké idéjọ àzìla àko Ìmī trū adrujọ rī kí alejọ 'bá àzì kí abe rī ku. Ìjọ 'dī 'bā àní rī kí àyīkō fě Àdróná ní cécé ídétáná idejọ Ì'diní rī àní. 17 Ìmi are 'bá Ìmi drīlẹ ru rī kí tì àzìla Ìmi ùbī àzítáná Ì'badrī kí vú. Kí Ìmi tām̄ba àndēn̄a kóru à'dusīku kí drúzì Ìjọ vú nze Àdróná drīlẹ gá rá. Ìmi are kí tì àzì Ì'baní ngalé rī la sī adru àyīkō rú, 'bā adru Ì'baní tẹrì ru ku, icó kí sī adrulé Ìminí ùrọdrì ru ku.

18 Ìzì àmaní Àdróná 'i. Àma ásì gá àndá-àndá ru àma ásìsìná àlá ru, àzìla àlě u'álé Ìjọ kpì sī gẹrī pírì sī.

19 Ma mgbā rī a'ì Ìmi Àdróná zìjọ mánì sī m̄a ujàjọ Ìmi rùlé vùlé gbōrú.

20 Àdróná ásì ìgbẹ 'dìpì, Úpí àmadrì Yèsū 'bá àmbógó kábìlō ucélépì rī ingalépì drā agá rá,

āzila aẓīnā ĩ'didrī ārí ĩ'di āni tī icīma drī ukólēpi ku rī ajílēpi rī, ²¹ 'bā fē ĩminí āko pírí múké sī āzī ĩ'di 'bā lēlé rī ngajó āzila 'bā nga āzī āma agá ĩjó ĩ'diní āyīkō fēlépi Yēsū Kúrisītō agá rī sī, dīzā 'bā adru ĩ'diní jā 'dā. Ámīnā.

²² Má ádrīpīka āzila má ámvópīka ā'ītānā agá 'dī, má a'ī ĩmi ásī 'bājó ĩjó mâ sīlé ĩminí ĩmi ásī imbájó 'dī drī gá, ā'dusīku ásī lú ĩminí wárágā ālīnā ru.

²³ Álē ĩnī rá āma ádrīpī Tīmītīyō útrū ĩ'di 'bo, drī amū gbōrú rá ma mū mūlé ĩ'di be ĩmi ndrejó rá.

²⁴ Īzī 'bā ĩmi drīlē ru 'dī kí pírí cící āzila 'bā Ādrónā drī 'dī kí abe. 'Bá pírí Ítālī gá rī zī kí ĩmi pírí cící.

²⁵ Lētānā uyanā kóru Ādrónā drī 'bā adru ĩmi abe.

xxxvii

Ījọ́ Ú'dí rĩ

The Holy Bible in the Aringa language of Uganda

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Aringa)

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

695104cf-f1e1-5cdd-8e7e-1df2480da505